

Семенченко О.Д.
КПІ ім. Ігоря Сікорського

МОДЕЛЬ ЗЕЛЕНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

З початку повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року Україна зіткнулася з величезними руйнуваннями, особливо в східних і південних регіонах, де бойові дії призвели до повного або часткового знищення міст і промислових центрів. За оцінками на жовтень 2025 року, прямі збитки інфраструктури перевищили \$176 млрд, а загальні потреби у відновленні сягають \$524 млрд, включаючи житло, енергетику та транспорт. Не всі міста повністю знищені — багато з них постраждали від бомбардувань, облог та окупації, але зберегли частину інфраструктури.

Відновлення цих зруйнованих міст і промислових центрів є складним балансом між величезними можливостями для модернізації та глибокими втратами, що посилюються тривалим конфліктом. Цей процес координується Україною через Міністерство інфраструктури та міжнародних партнерів: ЄС (фінансування ремонту енергетики), Світовий банк (оцінка потреб \$524 млрд, з \$9,96 млрд дефіцитом на 2025 рік), ООН (UN4 Ukrainian Cities для мастер-планів, як у Миколаєві). Конференції на кшталт Ukraine Recovery Conference (URC 2025 у Римі) та ReBuild Ukraine (листопад 2025) залучають інвесторів; приватний сектор через PPP (новий закон 2025) інвестує в інфраструктуру.

Українці демонструють видатну стійкість, перетворюючи кризу на шанс для модернізації економіки та інфраструктури через «зелене» відновлення — підхід, який поєднує екологічність, цифровізацію та економічне зростання. Центральним елементом тут є проект DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management), запущений у 2023 році, який став у 2025 році обов'язковою платформою для управління всіма публічними інвестиціями на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Це дозволяє оптимізувати ресурси, мінімізувати корупцію і фокусуватися на стійких ініціативах, таких як будівництво енергоефективних будівель або відновлюваної енергетики, що може знизити залежність від викопного палива і створити тисячі робочих місць.

Можливості включають залучення \$10–20 млрд у 2025 році через конференції на кшталт ReBuild Ukraine (листопад 2025), де приватний сектор інвестує в PPP-проекти, стимулюючи зростання на 3–5% ВВП щорічно при стабільності. У підсумку, це не тільки шанс для зруйнованих міст на кшталт Ірпеня чи Харкова, але й трансформація в «зелену» економіку, з потенціалом для лідерства в Європі з відновлюваної енергії.

Водночас гуманітарна криза посилюється ризиками нових ударів, що може заморозити відновлення і призвести до довгострокових втрат. За даними WFP на липень 2025 року, близько 1 з 3 жителів прифронтових регіонів стикаються з відсутністю продовольчої безпеки, з щоденними обстрілами, що обмежують доступ до їжі та води.

Глобальний звіт про продовольчі кризи (GRFC 2025) вказує, що в 2024 році 5 млн українців переживали високий рівень гострої нестачі продовольства — зниження з 7,3 млн у 2023 році, але все одно критично, з прогнозом на 2025 рік без поліпшень через тривалі бойові дії. ОСНА у звіті за березень-травень 2025 року зазначає, що майже третина домогосподарств у прифронтових і прикордонних областях вважають продовольчу безпеку головною проблемою, що посилюється руйнуванням ферм і логістики. У глобальному масштабі війна в Україні сприяє «побічному голоду», загрожуючи мільйонам за межами країни, зі скороченням гуманітарних асигнувань до 45% у 2025 році, що може залишити 14 млн без надання їжі. ЄС JRC у вересні 2025 року попереджає про 1,2 млн у стані катастрофічного голоду, переважно через конфлікти, включаючи Україну.

Ризик нових ударів, як у Харкові або Одесі, може знищити вже відновлені об'єкти, оцінювані в \$176 млрд прямого збитку до 2025 року. Без поліпшення ситуації в 2025 році, як прогнозує FAO, засоби до існування мільйонів фермерів залишаться під загрозою, посилюючи міграцію (13,5 млн) і економічний спад. Політична нестабільність, санкції та відсутність уніфікованої стратегії (як зазначено в IIDSD) можуть призвести до втрати \$10–15 млрд у невдалих інвестиціях, з довгостроковими втратами культурної спадщини та демографії.

Багато міст, особливо окуповані (Маріуполь, Бахмут), можуть залишитися в руїнах, якщо війна затягнеться. Фінансові бар'єри величезні: \$524 млрд потрібно на все, але дефіцит у 2025 році — \$9,96 млрд, а корупція і бюрократія відлякують інвесторів. Ризик нових ударів (як по енергосистемах) робить інвестиції ризикованими: без гарантій безпеки (наприклад, від НАТО) олігархи та іноземці вважатимуть за краще почекати. До цього можна додати й екологічні негативи: міни на 156 000 км² і забруднення від руйнувань (як Каховська ГЕС) уповільнюють роботи, а фокус на «зеленому» може бути відкладений через термінові потреби.

Для реалізації плану технічного оновлення необхідні мир, реформи та глобальна підтримка, інакше модель «зеленого» відродження України залишиться лише мрією.

Тут також важливо пам'ятати про те, що Захід і Китай прагнуть інтегрувати Україну в свої проекти, суворо контролюючи траєкторію виключно партнерства в глобальній системі, а не статусу самостійного гравця, здатного кинути виклик. І це «партнерство» - сьогодні найкращий сценарій для України. Однак при втраті контролю і пасивності (інертності) еліт - країна може залишитися звичайною ресурсною базою для усіх міцних світових гравців.